

ve smyslu § 93 tr. zák. postačující, řešiti a, učinil-li tak soud první stolice odsuzujícím výrokem, jeví se v tomto bodě zmatečným, aniž třeba obírat se ještě vývody zmateční stížnosti, jimiž napadá tento rozsudkový výrok i po stránce subjektivní.

Čís. 3687.

Pokud jde o podvod, dával-li provisi agent živnostníkům k podpisu objednáací lístky znějící na větší množství zboží, než bylo objednáno, jehož však objednatelé ve svých živnostech mohli upotřebiti.

Vědomé (i úmyslné) uvedení v omyl nebo takové využití omylu druhé strany nemusí nésti s sebou nutně i poškození druhé strany; třebaž došlo k omylu lstivým jednáním nebo předstíráním pachatelovým, tvoří skutkovou podstatu podvodu jen, bylo-li lstivé uvedení v omyl nebo takové využití omylu současně vedeno přímým pachatelovým úmyslem způsobiti někomu škodu.

Bez této náležitosti skutkové podstaty zůstaveno jest posouzení účinků, jež má podle zákona vzbuzení nebo využití omylu při právní jednání, předpisům práva občanského, při smlouvách předpisu § 871 obč. zák.

Při zkoumání poškozovacího úmyslu, čelícího ke způsobení škody, shledávané v nákladu nikoliv nevhodném, nýbrž jen pro majetkové cíle objednatelů neužitečném, jest uvažovati i o tom, zda si pachatel podle okolností, za nichž k objednávkám došlo, musil uvědomiti, že náklad větší objednávkou objednatelům způsobený jest k jejich škodě.

Podvod nezakládá samo o sobě již pouhé využití omylu jiné osoby, i když se stalo v úmyslu poškozovacím, nýbrž vyžaduje se lstivý způsob tohoto využití.

(Rozh. ze dne 30. listopadu 1929, Zm I 394/29.)

Nejvyšší soud jako soud zrušovací vyhověl v neveřejném zasedání zmateční stížnosti obžalovaného do rozsudku krajského soudu v České Lípě ze dne 23. března 1929, jímž byl stěžovatel uznán vinným zločinem podvodu podle §§ 197, 200, 203 tr. zák., zrušil napadený rozsudek jako zmatečný a věc vrátil témuž soudu první stolice, by ji znovu projednal a rozhodl.

D ů v o d y:

Zmateční stížnosti obžalovaného nelze upříti oprávnění, pokud důvodem zmatečnosti podle § 281 čís. 9 a) tr. ř. vytýká nutnost zjištění pro skutkovou podstatu podvodu pachatelův úmysl způsobiti škodu, neboť skutečně není tento úmysl v napadeném rozsudku zjištěn a skutková podstata zločinu podvodu není tím splněna. Nálezací soud v úvaze o podvodném úmyslu obžalovaného má jej sice za daný, to však jednak z důvodu, který je pro jeho zjištění nezávažný, shledávaje jej ve snaze po docílení osobního zisku obžalovaného zajištěním si větší provise z uzavření obchodu co největšího; jednak vidí jej v tom, že si obžalo-

vaný na základě předchozího ústního ujednání se soukromými účastníky byl jasně vědom toho, co a jaké množství tito chtěli objednat, co tedy skutečně zamýšleli, v žádném případě pak, že objednáací lístek tomuto předchozímu ústnímu ujednání neodpovídal. Kdežto onen důvod jest pro zjištění úmyslu poškodit druhou stranu bezvýznamným, jest tímto zjištěním vystiženo jen vědomí obžalovaného odnášející se k jiné náležitosti skutkové podstaty podvodu, totiž vědomí o tom, že objednatelé pásek jsou předložením písemné objednávky a obsahem ústnímu ujednání odporujícím uváděni v omyl o množství závazně objednávaného zboží, po případě že je využíváno jejich omylu ohledně souhlasu ústní a písemné objednávky. Není však oním způsobem zjištěno ani vědomí, tím méně pak úmysl obžalovaného vzbuzením nebo využitím tohoto omylu objednatele poškodit. Řečené náležitosti podvodu se nekryjí; vědomé, ba i úmyslné uvedení v omyl nebo takové využití omylu druhé strany nemusí nésti s sebou nutně i poškození druhé strany; třebaž došlo k omylu lstivým jednáním nebo předstíráním pachatelovým, tvoří skutkovou podstatu podvodu jen, bylo-li lstivé uvedení v omyl nebo takové využití omylu současně vedeno přímým pachatelovým úmyslem způsobiti někomu škodu. Bez této náležitosti skutkové podstaty zůstaveno jest posouzení účinků, jež má podle zákona vzbuzení nebo využití omylu při právním jednání, předpisům práva občanského, jmenovitě při smlouvách předpisu § 871 obč. zák., jak k tomu i zmatečná stížnost správně poukazuje. Škoda, kterou v souzeném případě měli utrpěti podle názoru nalézacího soudu objednatelé pásek a věšáků, pozůstává v tom, že měli býti nuceni se zřetelem k podpisu na objednáacím lístku a k doložce ohledně zrušení objednávky, by převzali takové množství zboží, které neodpovídá rozsahu jejich obchodu; veliká cena, již za to měli platiti, znamenala pro ně mrtvý materiál, na druhé straně však pásy znějící na jejich firmu jsou naprosto neprodejné. Tak jest v rozsudku nalézacího soudu pojata škoda, ke které i úmysl obžalovaného musil by býti zjištěn, v tom smyslu, jak ji vymezuje rozhodnutí nejv. soudu ze dne 20. října 1928, č. j. Zm II 324/28, čís. 3301 sb. n. s., že totiž objednatelé měli bez právního důvodu učiniti náklad, který nechtěli učiniti, poněvadž nebyl pro jejich majetkové cíle užitečný a jenž proto, že zmenšuje hodnotu jejich jmění, znamená újmu odpovídající pojmu škody na majetku podle § 197 tr. zák. Rozsudek nezjišťuje, že obžalovaný objednatelům za ceny v objednávkách vyznačené dodal zboží, jehož objektivní protihodnota neodpovídala vypočtenému nákladu, a nebyla ani nikým tvrzena taková objektivní nepřiměřenost hodnoty dodaných pásek v poměru k objednáacím cenám. Šlo o zboží, jehož objednatelé ve svých živnostech měli a mohli skutečně upotřebiti, a to zboží, které pro každého jednotlivce muselo se zvláště zhotovovati, při čemž i bez důkazu lze nahlédnouti již podle všeobecných zkušeností, že při větším množství takového zboží lze jeho objednávku vykalkulovati poměrně levněji než při objednávce nepatrné. Se zřetelem k těmto okolnostem je zřejmo, že nutno při zkoumání poškozovacího úmyslu, čelícího ke způsobení škody, shledávané v nákladu nikoliv nehodnotném, nýbrž jen pro majetkové cíle objednatelů neužitečném, jenž jediné jest základem zjištění škody v napadeném rozsudku, bedlivě uvažovati o tom, pokud si obžalovaný

podle všech okolností, za nichž k objednávkám došlo, musil uvědomiti, že náklad větší objednávkou objednatelům způsobený jest k jejich škodě. Tuto stránku zlého úmyslu k podvodu potřebného ve vztahu k majetkové újmě, kterou považuje za škodu, rozsudek nalézacího soudu nezjišťuje vůbec, bez toho nelze však oprávněnost odsuzujícího rozsudku přezkoumati; již tento nedostatek činí nutným nové rozhodování o této věci v první stolici.

Není však neoprávněna ani výtká zmateční stížnosti pro nedostatek odůvodnění při objektivním zjištění škody v mrtvém kapitálu, jež nalézací soud shledává prostě v rozdílu mezi cenou zboží, které objednatelé chtěli objednat, a cenou toho množství, které na základě odchylné písemné objednávky obdrželi nebo obdržeti měli. Nalézací soud zjišťuje k tomu jen, že poškození nemohli tak velkých množství pásek využití ani v mnoha letech. Poněvadž však škoda, jak bylo již uvedeno, nespočívá v dodávce zboží nehodnotného nebo vůbec nepotřebného, nýbrž v dodávce zboží objednateli sice upotřebitelného, ale jen v průběhu delší doby, bylo nalézacímu soudu blíže uvažovati o tom, která je s ohledem na rozsah závodů objednatelů slušná a přiměřená míra takové zásoby pásek, že není možno považovati ji za nepřiměřenou a proto neužitečnou uložení kapitálu, zvláště ana padá na váhu individualita tohoto výrobku, jež lze obdržeti jen na zvláštní objednávku každého jednotlivce a jenž v nepatrném množství, o jaké při ústních objednávkách šlo, mohl-li by vůbec býti dodán, přišel by objednatelům bezpochybně nepoměrně dražší, než při množství větším. Nejde tu o zboží, které by menší živnostník podle své občasné potřeby mohl v množství právě potřebném nakoupiti, nýbrž o zboží pro každého zvláště vyráběné, jehož musí nutně i menší živnostník, chce-li ho vůbec ve své živnosti upotřebovati, objednat i míti i na delší čas určitou zásobu, na niž učiněný náklad nelze pak považovati za mrtvý kapitál, nýbrž za nutný kapitál provozní. Zásobu takového zvláště vyráběného zboží i na několik let nebylo by jistě lze považovati za neužitečnou pro potřebu i menšího živnostníka a bylo proto nalézacímu soudu již při zjištění výše škody skutečně objednatelům vzešlé nebo jim hrozící určitě uvésti, která míra z množství objednaných pásek jest objektivně přiměřená jejich potřebě pro určitou vhodnou dobu; dosavadní jen povšechné údaje objednatelů o množství zboží, které nikdy spotřebovati by nemohli a pod., jichž se rozsudek dovolává, pro toto zjištění nepostačují. Ani důvod zmatečnosti podle § 281, čís. 5 tr. ř., v tomto směru uplatněný, nepostrádá tudíž oprávnění. Nalézacímu soudu bude při novém rozhodování po případě opatřiti určitější zjištění v onom směru, neboť tato okolnost jest závažná již pro objektivní zjištění výše škody a rozhodná pro kvalifikaci činu, v novém řízení zvláště též se zřetelem na novelu k trestnímu zákonu. Nalézacímu soudu jest ponechati, by sám posoudil, jakých důkazních prostředků chce jako nejvhodnějších a nejspolehlivějších použiti pro ono zjištění. Není proto vhodno, by v tomto období řízení, kde ony okolnosti nebyly dosud předmětem zkoumání nalézacího soudu, byl pronášen soud o vhodnosti a potřebnosti důkazů, jež podstatně k tomuto účelu navrhovala obhajoba a pro jejichž zamítnutí jest uplatněn důvod zmatečnosti podle § 281 čís. 4 tr. ř. Nalézacímu soudu jest

tím ponechána možnost, budou-li navrhovány, znovu o nich uvažovati, kdyby případné doplnění dosavadních důkazů výsledkem poškozených, vyjádřením obžalovaného a pod. nemělo pro zjištění konkrétního rozsahu přiměřené spotřeby objednaných pásků v živnostech objednatelů dostatečného výsledku nebo nebylo dosti vhodně možné. Připomíná se nalézacímu soudu, že v případě Hermíny P-ové, Marie H-ové, Antonína N-a a Kateřiny D-ové nezjistil vůbec ani ve smyslu svého pojetí škodu, kterou měli utrpěti, omeziv se jen na zcela povšechné zjištění ústní objednávky nejmenšího množství a mnohem většího množství nebo vyšší ceny v písemných objednacích lístcích, což jest k objektivnímu zjištění výše škody nedostatečné. Podobně se podotýká k případu Antonína K-e, že bude nutno blíže se zabývatí lstivostí způsobu, jímž obžalovaný prý využil omylu K-ova při vypočítání ceny objednaných pásek, neboť nezakládá podvod samo o sobě již pouhé využití omylu jiné osoby, i když se stalo v úmyslu poškozovacím, nýbrž vyžaduje se právě lstivý způsob tohoto využití. I když tyto nedostatky zmateční stížností nebyly vytknuty, nutno je ve smyslu § 290 tr. ř. vytknouti.

Čís. 3688.

Urážka na cti, byli-li zástupci dělnické strany v městské radě viněni, že se hlasováním postavili proti nezaměstnanému dělnictvu a proti kolektivním smlouvám.

Je-li podstatou urážlivého projevu úsudek, nelze jej oddělit od premis, na jejichž podkladě byl pronesen, nýbrž sluší jej zkoumati ohledně jeho smyslu a dosahu, jakož i ohledně jeho správnosti a přípustnosti současně s oněmi předpoklady, v jejichž spojitosti a na jejichž základě byl pronesen.

(Rozh. ze dne 30. listopadu 1929, Zm I 561/29.)

Nejvyšší soud jako soud zrušovací vyhověl v neveřejném zasedání zmateční stížnosti obžalovaného do rozsudku krajského soudu trestního v Praze ze dne 11. května 1929, jímž byl stěžovatel uznán vinným přestupkem zanedbání povinné péče podle § 6 tiskové novely, zrušil napadený rozsudek jako zmatečný a věc vrátil soudu prvního stupně, by ji před tříčlenným senátem podle § 28 odst. (2) tiskové novely znovu projednal a rozhodl.

Důvody:

Nejvyšší soud jako soud zrušovací nesouhlasí se stanoviskem stížnosti, opřeným o důvod zmatečnosti čís. 8 § 281 tr. ř., že předmětem obžaloby nebyl nadpis článku, aniž celý jeho obsah, nýbrž jen část poslední věty; tu se ovšem v záhlaví obžaloby tvrdí, že soukromí obžalobci byli viněni v článku nadepsaném »Sociální demokraté a t. d. . .« z určitého nečestného činu, a též v důvodech obžalovacího spisu se uvádí na několika místech, že v článku — nikoli i v jeho nadpisu se vytýká žalobcům takové jednání; leč přes to nemůže býti pochybnosti